

Univerza
v Ljubljani

Fakulteta
za gradbeništvo
in geodezijo

Jamova cesta 2
1000 Ljubljana, Slovenija
<http://www3.fgg.uni-lj.si/>

DRUGG – Digitalni repozitorij UL FGG
<http://drugg.fgg.uni-lj.si/>

To je izvirna različica zaključnega dela.

Prosimo, da se pri navajanju sklicujete na bibliografske podatke, kot je navedeno:

Mikl, B., 2016. Analiza degradiranega prostora v izbranih občinah Koroške regije. Diplomaska naloga. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo. (mentorica Zavodnik Lamovšek, A., somentorica Foški, M.): 30 str.

<http://drugg.fgg.uni-lj.si/5882/>

Datum arhiviranja: 17-10-2016

University
of Ljubljana

Faculty of
*Civil and Geodetic
Engineering*

Jamova cesta 2
SI – 1000 Ljubljana, Slovenia
<http://www3.fgg.uni-lj.si/en/>

DRUGG – The Digital Repository
<http://drugg.fgg.uni-lj.si/>

This is original version of final thesis.

When citing, please refer to the publisher's bibliographic information as follows:

Mikl, B., 2016. Analiza degradiranega prostora v izbranih občinah Koroške regije. B.Sc. Thesis. Ljubljana, University of Ljubljana, Faculty of civil and geodetic engineering. (supervisor Zavodnik Lamovšek, A., co-supervisor Foški M.): 30 pp.

<http://drugg.fgg.uni-lj.si/5882/>

Archiving Date: 17-10-2016

Univerza
v Ljubljani

Fakulteta za
*gradbeništvo in
geodezijo*

Jamova 2
1000 Ljubljana, Slovenija
telefon (01) 47 68 500
faks (01) 42 50 681
fgg@fgg.uni-lj.si

UNIVERZITETNI ŠTUDIJSKI
PROGRAM PRVE STOPNJE
GEODEZIJA IN
GEOINFORMATIKA

Kandidat:

BLAŽ MIKL

**ANALIZA DEGRADIRANEGA PROSTORA V
IZBRANIH OBČINAH KOROŠKE REGIJE**

Diplomska naloga št.: 116/GIG

**ANALYSIS OF BROWNFIELD SITES IN SELECTED
MUNICIPALITIES OF CARINTHIA REGION**

Graduation thesis No.: 116/GIG

Mentorica:

doc. dr. Alma Zavodnik Lamovšek

Somentorica:

viš. pred. mag. Mojca Foški

Ljubljana, 20. 09. 2016

STRAN ZA POPRAVKE, ERRATA

Stran z napako

Vrstica z napako

Namesto

Naj bo

IZJAVA O AVTORSTVU

Spodaj podpisani študent Blaž Mikl, vpisna številka 26203595, avtor pisnega zaključnega dela študija z naslovom: Analiza degradiranega prostora v izbranih občinah Koroške regije.

IZJAVLJAM

1. *Obkrožite eno od variant a) ali b)*

- a) da je pisno zaključno delo študija rezultat mojega samostojnega dela;
- b) da je pisno zaključno delo študija rezultat lastnega dela več kandidatov in izpolnjuje pogoje, ki jih Statut UL določa za skupna zaključna dela študija ter je v zahtevanem deležu rezultat mojega samostojnega dela;

- 2. da je tiskana oblika pisnega zaključnega dela študija istovetna elektronski obliki pisnega zaključnega dela študija;
- 3. da sem pridobil/-a vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v pisnem zaključnem delu študija in jih v pisnem zaključnem delu študija jasno označil/-a;
- 4. da sem pri pripravi pisnega zaključnega dela študija ravnal/-a v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobil/-a soglasje etične komisije;
- 5. soglašam, da se elektronska oblika pisnega zaključnega dela študija uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
- 6. da na UL neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve avtorskega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja pisnega zaključnega dela študija na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija UL;
- 7. da dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v pisnem zaključnem delu študija in tej izjavi, skupaj z objavo pisnega zaključnega dela študija.

V: _____

Datum: _____

Podpis študenta/-ke:

_____

BIBLIOGRAFSKO-DOKUMENTACIJSKA STRAN IN IZVLEČEK

- UDK:** 711.4(497.4)(043.2)
- Avtor:** Blaž Mikl
- Mentorica:** doc. dr. Alma Zavodnik Lamovšek
- Somentorica:** viš. pred. mag. Mojca Foški
- Naslov:** Analiza degradiranega prostora v izbranih občinah Koroške regije
- Tip dokumenta:** Diplomaska naloga - univerzitetni študij
- Obseg in oprema:** 30 str., 9 pregl., 13 sl.
- Ključne besede:** Tipi degradiranih območij, analiza degradiranih območij, Koroška

Izveček:

Namen diplomske naloge je predstaviti tipe degradiranih območij na aktualnih primerih iz koroške statistične regije. V nalogi smo uporabili metodo dela, ki je bila razvita v projektu »Celovita metodologija za popis in analizo degradiranih območij, izvedba pilotnega popisa in vzpostavitev ažurnega registra«.

V teoretičnem delu so podane definicije in zakonodaja s področja degradiranih območij. Predstavljeni so regionalni in evropski projekti, ki podajajo priporočila za sanacijo degradiranih območij. Aplikativni del naloge vsebuje rezultate terenskega popisa. Predstavljenih je sedem primerov različnih tipov degradiranih območij, ki smo jih popisali na območju koroške statistične regije. Prikazanih je nekaj primerov dobrih praks sanacije in revitalizacije degradiranih območij. V zaključku so predstavljene končne ugotovitve analize degradiranih območij in problematika njihove sanacije.

BIBLIOGRAPHIC-DOCUMENTALISTIC INFORMATION AND ABSTRACT

UDC: 711.4(497.4)(043.2)

Author: Blaž Mikl

Supervisor: Assist. Prof. Alma Zavodnik Lamovšek, Ph. D.

Co-advisor: Sen. Lect. Mojca Foški, M. Sc.

Title: Analysis of brownfield sites in selected municipalities of Carnithia region

Document type: Graduation thesis - University studies

Notes: 30 p., 9 tab., 13 eq.

Key words: Types of brownfield sites, analysis of brownfield sites, Carnithia

Abstract:

The purpose of graduation thesis is to present types of brownfield sites on actual examples from the Carinthia statistical region. Used methodology based on project »Celovita metodologija za popis in analizo degradiranih območij, izvedba pilotnega popisa in vzpostavitev ažurnega registra«.

Theoretical part includes definitions and legislation from area of brownfield sites. Presented are regional and european projects which are planning remediation of brownfield sites.. Practical part of thesis contains results of the fieldwork. There are presented seven examples of different types of brownfield sites, that we have found on the area of Carinthia statistical region. Shown are some examples of good practices of the rehabilitation and revitalisation of brownfield sites. At the end are presented final findings of the analysis of brownfield sites and the issue of dealing with their rehabilitation.

ZAHVALA

Za nesebično pomoč in žrtvovanje časa se zahvaljujem mentorici doc. dr. Almi Zavodnik Lamovšek. Posebej pa bi se rad zahvalil mag. Mojci Foški, ki me je tekom pisanja diplomske naloge usmerjala in mi pomagala pri reševanju težav.

Posebna zahvala pa gre tudi staršema, ki sta vlagala vame in me podpirala ter verjela vame v času študija.

KAZALO

1	UVOD.....	1
1.1	Namen in cilji naloge	1
1.2	Opredelitev pojmov.....	2
2	PREGLED TUJIH IN DOMAČIH PROJEKTOV.....	3
2.1	CLARINET	3
2.2	CABERNET	4
2.3	COBRAMAN	5
2.4	Pregled študij v Sloveniji.....	6
3	NORMATIVNA IZHODIŠČA ZA OPREDELITEV IN UREJANJE DEGRADIRANIH OBMOČIJ	9
3.1	Strategija prostorskega razvoja Slovenije.....	9
3.2	Prostorski red Slovenije	9
3.3	Zakon o prostorskem načrtovanju (ZPNačrt)	10
3.4	Zakon o varstvu okolja (ZVO-1)	10
3.5	Zakon o kmetijskih zemljiščih (ZKZ)	11
3.6	Zakon o rudarstvu (ZRud-1).....	11
3.7	Regionalni razvojni program za Koroško razvojno regijo 2014-2020.....	12
4	METODA DELA.....	13
5	REZULTATI.....	16
5.1	Opis območja	16
5.2	Predstavitev degradiranih območij	17
5.2.1	DO pridobivanja mineralnih surovin.....	18
5.2.2	DO storitvenih dejavnosti	19
5.2.3	DO turistične, športnorekreacijske in športne dejavnosti.....	20
5.2.4	DO industrijskih in obrtnih dejavnosti.....	21
5.2.5	DO infrastrukture.....	22
5.2.6	DO za bivanje.....	23

5.2.7	Okoljska degradacija	24
6	PRIMERI DOBRIH PRAKS NA OBRAVNAVANEM OBMOČJU.....	25
6.1	Smučišče Mežica	25
6.2	Rudnik Mežica	26
7	ZAKLJUČEK.....	27
	VIRI.....	28

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Prikaz velikosti in števila DO po regijah (vir: Špes s sod.).....	6
Preglednica 2: Primerjava Koroške regije s Slovenijo (vir: SURS).....	16
Preglednica 3: Pregled stanja - Ježevo	18
Preglednica 4: Pregled stanja - Zipo center.....	19
Preglednica 5: Pregled stanja - Rimski vrelec	20
Preglednica 6: Pregled stanja - Žaga Otiški Vrh.....	21
Preglednica 7: Pregled stanja - odlagališče Črneče	22
Preglednica 8: Pregled stanja - grad Javornik	23
Preglednica 9: Pregled stanja - Žerjav	24

KAZALO SLIK

Slika 1: Prikaz velikosti DO po Sloveniji (Vir: Špes s sod.)	7
Slika 2: Površina DO po občinah v Sloveniji (Vir: Oddelek za geografijo, Filozofska fakulteta Univerze Ljubljani, Evidenca degradiranih površin)	7
Slika 3: Prikaz Koroške regije (Vir: http://www.rra-koroska.si/si/regionalni-razvoj/koroska-regija)	16
Slika 4: Prikaz DO (Vir: DOF).....	17
Slika 5: Peskokop Ježevo	18
Slika 7: Zipo center	19
Slika 7: Rimski vrelec.....	20
Slika 8: Žaga Otiški Vrh	21
Slika 9: Odlagališče Črneče	22
Slika 10: Grad Javornik (vir: delo.si).....	23
Slika 11: Žerjav (vir: Mladina.si)	24
Slika 12: Območje nekdanjega smučišča v Mežici	25
Slika 13: Rudnik Mežica (vir: dedi.si)	26

1 UVOD

Za razumevanje pomembnosti odkrivanja degradiranih območij (v nadaljevanju DO) je potrebno poznati celotno problematiko. Dandanes se zaradi gospodarskega, tehnološkega napredka in rasti svetovnega prebivalstva zelo veliko gradi, za gradnjo pa potrebujemo zemljišča. Zemljišča so omejena surovina, ki je ne moremo pridobivati. Zato lahko gradimo na novih (najpogosteje kmetijskih zemljiščih) ali pa se usmerimo v notranji razvoj. Notranji razvoj ima prednost pred širitvijo, kar je zapisano tudi v Strategiji prostorskega razvoja Slovenije (OdSPRS, Uradni list RS, št. 76/2004). V kolikor se usmerjamo v notranji razvoj naselij in na območje degradiranih površin, varujemo pred spremembo namembnosti zemljišča, ki so temelj proizvodnje hrane. DO so hkrati tudi vizualno neestetska, nevarna in pogosto onesnažujejo okolje. Vsaka trenutna raba lahko s svojo dejavnostjo spremeni območje v degradirano. Najpogosteje v Sloveniji uvrščamo med DO stare opuščene industrijske cone, obrate in izkope kamenih agregatov. Z vidika racionalne rabe prostora je sanacija teh območij pomembna prioriteta prostorskega razvoja občin, saj so na eni strani estetsko in finančno breme, na drugi pa razvojni potencial.

1.1 Namen in cilji naloge

Namen diplomske naloge je evidentirati območja, kjer je obstajal sum za pojav kateregakoli od tipov degradacije, s posebnim poudarkom na funkcionalni degradaciji. To obliko degradacije je na podlagi terenskega dela najlažje odkriti in je med najbolj pogostimi v urbanem okolju. Predstavljene so tudi zakonske podlage in usmeritve, ki celostno predstavijo problem DO.

Diplomska naloga ima več ciljev:

- Predstaviti različne tipe DO v Koroški statistični regiji na podlagi terenskega obiska in jih opisati s pomočjo popisnega lista.
- Izpostaviti smiselnost sanacije vseh vrst DO v smislu prostorskega razvoja in varovanja okolja.
- Opisati potencialne možnosti za sanacijo in razvoj posameznih območij.
- Odkriti morebitne aktivnosti in ideje za sanacijo teh območij v preteklosti in iskanje vzrokov za neuspešne sanacije.

1.2 Opredelitev pojmov

Degradacija je v Slovarju slovenskega knjižnega jezika (SSKJ) opredeljena kot postavitev na nižjo stopnjo z zmanjšanjem vrednosti oz. veljave. Vendar pa je pojem zelo širok, saj se uporablja v različnih strokah, kot so: sociologija, lingvistika, okoljevarstvo, obramboslovje, ... Na področju prostorskega načrtovanja se pogosto pojavlja več sopomenk za ta območja, dve najbolj pogosti sta razvrednotena območja, kar bi bil dobesedni prevod degradiranih območij in sive cone.

Koželj (1988) je definiral sive cone kot »zapuščena, neuporabna in manj vredna območja, ki so razporejena po vsem mestu«. Ugotovil je, »da so razvrednoteni prostori različnih oblik in velikosti, na katerih bi lahko razvijali mesto znotraj že urbaniziranega prostora in na ta način zavrli širjenje poselitve na kmetijska zemljišča v predmestju«. To so praviloma zaokrožena, enovita, v povprečju malo zazidana zemljišča, ki jih je mogoče gospodarno pripraviti in preurediti za poljubno novo rabo.

»Z razvrednotenjem urbanega območja si predstavljamo proces zmanjševanja vrednosti zemljišča, ureditev stavb in naprav na njem od višjega k nižjemu stanju uporabnosti, ki lahko vodi tudi do opustitve predhodne aktivne rabe, ki jo je še mogoče obnoviti ali nadomestiti z drugo (Koželj, 1998).«

Cvahte in Snoj (2011) sta DO definirala kot »neustrezno izkoriščeni deli pokrajine, ki s primerno ureditvijo in upravljanjem predstavljajo potencial za trajnostno rabo«. Ugotavljata tudi, da v strokovni literaturi ni neke splošno priznane definicije o DO. To je posledica tega, da obstajajo grobe definicije, ki pa jih vsaka stroka priredi svojim potrebam.

V diplomski nalogi bomo obravnavali degradacijo poseljenega prostora, ki se deli na štiri osnovne skupine, ki so bile predvidene v projektu Celovita metodologija za popis in analizo degradiranih območij, izvedba pilotnega popisa in vzpostavitev ažurnega registra (v nadaljevanju: CRP 2016) (Lampič s sod., 2016):

- funkcionalna degradacija
- fizična degradacija
- socialna degradacija
- okoljska degradacija

2 PREGLED TUJIH IN DOMAČIH PROJEKTOV

V preteklosti je bilo izvedenih nekaj mednarodnih evropskih projektov. Njihov namen je bil izboljšanje in poenotenje strategij upravljanja z DO v Evropi. Čeprav so bili projekti ločeni so identificirali podobne probleme. Precej definicij in modelov upravljanja z DO se pojavlja tudi v več projektih. Glavne razlike med njimi pa so v pristopih reševanja problemov sanacije DO.

2.1 CLARINET

Je projekt (A report from the Contaminated ..., 2002), ki je bil ustanovljen pod okoljskim in klimatskim programom Evropske komisije. Predstavlja interdisciplinarno mrežo za trajnostno opravljanje onesnaženih zemljišč po Evropi, analize ključnih težav v procesih odločanja in identificira prednostne raziskovalne naloge tehničnih, okoljskih in socialno-ekonomskih tem. Bistvene naloge projekta so ugotovitev sredstev za učinkovito in trajnostno upravljanje onesnaženih zemljišč z namenom:

- zagotovitve varne ponovne uporabe teh zemljišč
- ublažitve onesnaževanje vodovja
- ohranitve funkcionalnosti tal in ekosistemov

Postopki in metode pri sanaciji in revitalizaciji DO se razlikujejo glede na lastnosti teh območij (velikost, nekdanja raba, lastništvo, ...). Za potrebe projekta je bila zato sprejeta definicija, ki pod pojmom DO združuje vsa območja, ki:

- so bila prizadeta zaradi nekdanje rabe območja in zemljišč v okolici
- so zapuščena ali premalo izkoriščena
- imajo težave s kontaminacijo
- se nahajajo v razvitih urbanih območjih

Splošni pristop pri reševanju DO je temeljil na proučitvi politik, programov in projektov znotraj posameznih evropskih držav. Bili so podani tudi štirje ključni kriteriji, ki zagotavljajo uspešnost sanacije vseh DO. To so:

- **Načrtovana prihodnja raba območja**, ki je eden ključnih faktorjev za uspešnost projekta. Sestavljena je iz strateškega načrtovanja rabe prostora (zavzema izvedljivost predvidene uporabe in njena združljivost z okoliščinam DO) in odločitev, ki so podrobno in specifično načrtovane glede na lastnosti vsakega DO posebej.
- **Priprava območja** zahteva poznavanje več strok, saj sanacija zavzema upravljanje in reševanje težav z onesnaženostjo in degradacijo prostora, odločitev za ponovna uporabo ali odstranitev obstoječih stavb in vpliv na naravo
- **Ekonomska upravičenost** zavzema oceno stroškov za revitalizacijo območja. Proračun pri projektih je pogosto razdeljen na več delov (dekontaminacija, rušenje, opremljanje, ...), zato prihaja tudi do napak pri ocenah stroškov.
- **Pravni okvirji**, ki jih sestavljajo načrtovalski, vodovarstveni in okoljski akti.

2.2 CABERNET

Je evropska samoplačniška mreža (Sustainable Brownfield Regeneration..., 2006), ki se osredotoča na vprašanja, ki so povezana z regeneracijo DO. Je nekakšen forum, ki omogoča izmenjavo izkušenj s celotno Evropo. Zagotavlja nove načine upravljanja, strategije in inovativna orodja pri reševanju nalog sanacije opuščenih industrijskih območij. Ustanovljena je bila leta 2002 s podporo Generalnega direktorata za raziskave in inovacije pod okriljem Evropske komisije.

Definicija DO v CABERNET-u je bila prevzeta po projektu CLARINET in je zelo podobna splošni rabi v Združenem kraljestvu.

CABERNET razdeli območja glede na ekonomsko upravičenost v t.i. A-B-C konceptualnem modelu. Model razdeli DO na tri skupine:

- **A območja**, ki so ekonomsko zelo donosna in jih financira privaten kapital.
- **B območja**, za katere je značilno, da so na meji med dobičkom in tveganjem. Ti projekti se financirajo v okviru javno-zasebnega sodelovanja.
- **C območja**, kjer njihova sanacija ni donosna in so projekti financirani iz javnega sektorja ali občin.

CABERNET določa tri ključne vidike planiranja sanacije DO:

- **Okoljski vidik**, za katerega trdi, da je za uspešno upravljanje mestnih površin potrebna integrirana uporaba prostorskih, površinskih in časovnih komponent v razvojnem procesu DO. Spodbuja ponovno uporabo starih objektov in recikliranje odpadkov nastalih med procesom sanacije in rušenjem zgradb. Površina DO predstavlja priložnost za trajnostno urbano regeneracijo in omejen vir, ki bi moral biti ponovno izkoriščen.
- **Družbeni in kulturni vidik**, ki se zavzema za ohranitev in razvoj kulture v okolici DO, izboljšanje in spodbujanje zaposljivosti in razvoja na teh območjih. Pri ljudeh želi izboljšati prestavo o razvoju DO, prispevati k uresničitvi trajnostnih ciljev, omogočiti fizično dostopnost in zagotoviti varno in prijetno okolje za lokalne skupnosti.
- **Ekonomski vidik** je pomemben predvsem zaradi gospodarske oživitve DO, ki prinaša predvideni dobiček. Izpostavlja tudi prednosti zasebno-javnega partnerstva pri revitalizaciji teh območij, saj partnerstvo omogoča boljše pridobivanje in izkoriščanje finančnih sredstev iz raznih skladov.

Ker sanacija DO ob tehničnih rešitvah zahteva tudi spretnosti konceptualnega razmišljanja, vodenja in konsenza, CABERNET poizkuša vključiti lokalne prebivalce v procese revitalizacije DO. Le tako se namreč odkrijejo potrebe in zahteve lokalnega prebivalstva, ki pa so smisel sanacije DO. Projekt podpira predstavitev dobrih praks prebivalstvu, ki bi izboljšale javno mnenje o revitalizaciji DO. Vključitev lokalnih skupnosti je pomembna tudi zaradi ohranjanja kulture in dediščine.

2.3 COBRAMAN

Projekt (Upravljanje prenove degradiranih območij, 2013) je bil zasnovan s pomočjo partnerjev iz Poljske, Češke, Slovenije, Nemčije in Italije. Njegov namen je predvsem izobraževanje menedžerjev za koordinacijo aktivnosti pri prenovi DO. Osredotoča se torej na neposredno na kadre in zagotavlja, da se delo opravlja strokovno.

Definicija, ki je osnova za projekt se glasi: »DO so območja, ki so skupaj z okoliškimi zemljišči prizadeta zaradi preteklega izrabljanja; ki so zanemarjena ali premalo izkoriščena; ki ležijo predvsem v urbanih območjih in zahtevajo poseg zato, da bi jih lahko spet koristno uporabljali.« Projekt sestavljajo naslednje aktivnosti:

- podrobna zasnova novega strokovnega profila
- zagotovitev temeljnega znanja in inštrumentov za koordinacijo aktivnosti
- izobraževanje o prenovi DO na konkretnih primerih iz partnerskih mest
- oblikovanje izobraževalnega programa za Evropsko šolo za razvoj DO

Glavna naloga projekta je izobraziti menedžerja za koordinacijo aktivnosti pri prenovi DO. Ker so procesi prenove DO pogosto dolgotrajni in kompleksni je pomembna lastnost menedžerja komunikativnost in zmožnost koordinacije aktivnosti. Njegove naloge so razvoj in izdelava ustreznih načrtov, upravljanje procesov oživljanja, vključitev skupnosti in promocijske dejavnosti.

V okviru projekta je bil izveden niz seminarjev, katerih vsebina je bila prilagojena profilu novega poklica. Glavne teme so bile:

- prenova DO na splošno
- projektno vodenje in instrumenti
- ekonomski vidiki urbane prenove
- gradbeništvo in okoljske tehnologije
- urbanistični vidiki in trajnostni razvoj
- komunikacija in trženje

Ker v EU ni nobenih poklicnih ali izobraževalnih standardov za usposabljanje strokovnjakov za prenavo DO, je bil v okviru projekta ustanovljen magistrski študijski program, imenovan Evropska šola za prenavo degradiranih območij.

Eden glavnih namenov projekta je bil ustvariti zbirko podatkov z informacijami o projektih za oživljanje postindustrijskih območij v srednji Evropi. Zbirka je bila namenjena izobraževanju novih kadrov v okviru COBRAMAN. Drugi namen zbirke je bil širjenje in spodbujanje dobrih praks pri oživljanju postindustrijskih območij med udeleženi ljudmi in institucijami pri prenovi DO. Da bi bili rezultati in izkušnje pridobljene tekom projekta predstavljeni javnosti, sta nastali javna zbirka podatkov Vodnik za upravljanje procesov obnove DO.

2.4 Pregled študij v Sloveniji

Kot je že bilo povedano, se je v preteklosti vzpostavila neuradna evidenca DO v okviru projekta Sonaravna sanacija okoljskih bremen kot trajnostno razvojna priložnost Slovenije (Špes s sod., 2011). Naročnika sta bila Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno Samoupravo in regionalno politiko (SVLR) in Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije (ARRS). Namen tega projekta je bila inventarizacija raznovrstnih DO za možno reaktivacijo za isto ali druge dejavnosti in z namenom sonaravne sanacije.

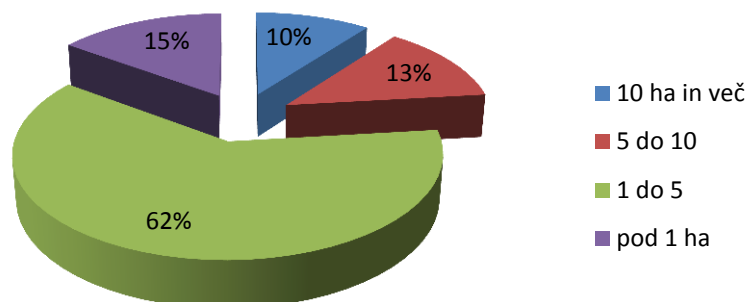
Evidentiranih je bilo 194 DO po Sloveniji (preglednica 1). Spodnja meja velikosti DO je bila določena pri 1ha oz. 0,6, če je bilo območje smiselno umestiti v evidenco. Podatki so se vpisovali v prostorski portal Geopedia, ki vsebuje grafični in opisni prikaz teh območij. Popis je vseboval naslednje tipe območij:

- industrijska območja
- rudarska območja
- transportne in druge infrastrukturne površine ter objekti
- vojaška območja

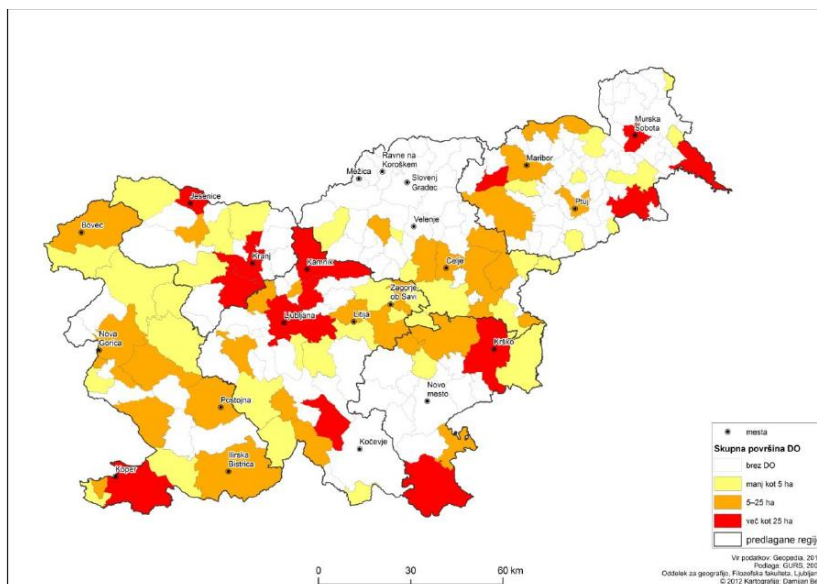
Preglednica 1: Prikaz velikosti in števila DO po regijah (vir: Špes s sod., 2011)

Območje	Površina DO/ ha	Število DO
Dolenjska	108,85	19
Gorenjska	138,37	22
Osrednjeslovenska	246,60	49
Primorska	136,60	46
Savinjska	76,48	26
Severovzhodna	272,10	32
Slovenija	979,01	194

Velikosti posameznih popisanih območij so bila različna, delila so se v štiri velikostne razrede (do 1ha; 1 do 5ha; 5 do 10ha in nad 10ha). V grafu (slika 1) opazimo, da je bilo največ območij velikost med 1 in 5 ha, medtem, ko je bilo najmanj območij večjih od 10 ha. Povprečna velikost popisanih območij v Sloveniji je bila 5,05 ha. Na sliki 2 je razvidno, da je celotna Koroška brez DO, kar je posledica tega, da Koroška statistična regija ni bila vključena v popis, bilo pa je dodanih nekaj poskusnih območij.

Slika 1: Prikaz velikosti DO po Sloveniji (Vir: Špes s sod., 2011)

Slika 2: Površina DO po občinah v Sloveniji (Vir: Oddelek za geografijo, Filozofska fakulteta Univerze Ljubljani, Evidenca degradiranih površin, pridobljeno 23. 5. 2016)

Prvo študijo DO v Sloveniji je naredil Koželj (1998). V delu je obravnavanih petintrideset slovenskih mest. DO je po tipu razdelil na industrijska, vojaška, rudarska, stanovanjska območja in sive cone. Merila za ugotavljanje degradiranih urbanih območij so splošna in posebna, merljiva in nemerljiva. Oblike in stopnje degradacije urbanih območij ugotavljamo s kombiniranimi merili, ki so po problemskih kategorijah, parametrih in teži različni glede na specifične pojavnne oblike degradacije in posamezne tipe degradiranih urbanih območij. Odkril je, da je 15% površin v slovenskih mestih degradiranih. Razvrednotenje oziroma degradacija urbanega območja je predstavljena kot proces zmanjšanja vrednosti zemljišča, ureditev, stavb in naprav na njem od višjega k nižjemu stanju uporabnosti, to vodi do slabše izrabe urbanega območja ali k popolni opustitvi rabe. Že takrat je zapisal, »da se

problematika degradiranih urbanih območij zanemarja, zato obstaja objektivna nevarnost, da bodo slovenska mesta hitro zapravila svoj razvojni potencial zaradi nadaljnjega upadanja kvalitete okolja in razraščanja suburbanizacije.«

V istem časovnem obdobju kot Koželj, se je z degradacijo prostora ukvarjala tudi Špesova, ki je v znanstveni monografiji z naslovom Degradacija okolja kot dejavnik diferenciacije urbane pokrajine, predstavila štiri najbolj onesnažena območja v Sloveniji (celjsko, trboveljsko, jeseniško in mežiško). V raziskavi je bilo odkrito, da je za onesnaževanja teh območij kriva kombinacija neugodnih naravnih in družbeno-geografskih razmer. Velik poudarek je tudi na odnosu prebivalstva do lastnega okolja, kar je ugotovila na podlagi podatkov pridobljenih z anketiranjem prebivalstva. (Špes, 1998)

Šele leta 2011, smo dobili naslednjo obsežnejšo študijo in popis DO. V okviru projekta Sonaravna sanacija okoljskih bremen kot trajnostna razvojna priložnost Slovenije iz leta 2011 (Špes in sod., 2011) je bilo evidentiranih 194 območij v skupni površini 979 ha. Za potrebe naloge so obravnavali štiri različne tipe DO in sicer vojaške, industrijske, infrastrukturne in rudarske dejavnosti.

Podoben ciljno raziskovalni projekt (CRP, 2016) je za leto 2016 razpisalo Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo z naslovom Celovita metodologija za popis in analizo DO, izvedba pilotnega popisa in vzpostavitev ažurnega registra. Popis so izvajali na oddelku za geografijo UL FF, v sodelovanju z UL FGG, Katero za prostorsko planiranje in Geodetskim inštitutom Slovenije. Na UL FF so potekala predavanja za popisovalce, katerih smo se udeležili, saj smo za potrebe naše diplomske naloge uporabili podobno metodo dela.

Mnoga industrijska območja so z leti postala zapuščena. Zato se je v reševanje in sanacijo teh območij vključila Evropska unija in njihovo sanacijo definirala kot ključni element prostorskega razvoja. Pristopi reševanja teh problemov so predvsem v obliki predpisanih direktiv, analiz, poročil, raziskav in finančne pomoči. Slednja je bistvenega pomena, zato je bil ustanovljen tudi Evropski sklad za regionalni razvoj (ESSR). Njegov namen je predvsem krepitev kohezije, odpravljanje razvojnih neravnovesij med regijami in prestrukturiranje gospodarstva v tradicionalno industrijskih regijah. (EU skladi, 2016)

3   NORMATIVNA IZHODIŠČA ZA OPREDELITEV IN UREJANJE DEGRADIRANIH OBMOČIJ

Degradacijo prostora obravnava različna področna zakonodaja, ki vsebuje usmeritve k sanaciji in preprečevanju degradacije. Degradacijo obravnava vsak področni zakon z lastnega gledišča.

3.1   Strategija prostorskega razvoja Slovenije

Strategija prostorskega razvoja Slovenije (2004) (v nadaljevanju SPRS) je temeljni državni dokument o usmerjanju razvoja v prostoru. Podaja okvir za prostorski razvoj na celotnem ozemlju države in postavlja usmeritve za razvoj v evropskem prostoru. Določa zasnovo urejanja prostora, njegovo rabo in varstvo.

SPRS definira degradirana urbana območja kot »opuščena območja industrije, gradbeništva, skladišč, rudarstva, vojske, železnice, mestnih komunalnih služb, barakarska naselja, že iztrošena, neustrezna stanovanjska območja v predmestjih ali soseskah brez zgodovinske vrednosti ipd. ali zaradi dejavnosti onesnažena območja«. Za DO pa je značilno, da: »je tisto, kjer je potencial za rabo in dejavnost zmanjšan ali omejen zaradi emisijskih, ekoloških, vizualnih ali drugih vplivov na obstoječo rabo. DO so posledica lastninskega in ekonomskega preurejanja, to je opuščanja aktivne rabe zemljišč ali celo njihovega namernega opuščanja«.

Teži predvsem k notranjem razvoju naselij. To je mogoče s prenovo naselij in DO, vsakršne prenove teh območij imajo prednost pred novogradnjami.

3.2   Prostorski red Slovenije

Prostorski red je strateški dokument, ki določa pravila za urejanje prostora.

Uredba o prostorskem redu Slovenije (Uredba o prostorskem redu Slovenije. UL RS št. 122/2004) v 23. In 27. členu usmerja k sanaciji DO znotraj poselitvenih območij. Za celovit razvoj naselij se lahko degradirana območja ali njihovi deli namenijo za nove gospodarske aktivnosti oziroma za razvoj drugih dejavnosti kot so stanovanjske, kulturne, športne, trgovske in prostočasne dejavnosti

Prostorski red usmerja načrtovanja gospodarske javne infrastrukture, energetske infrastrukture, infrastrukture za ravnanje z odpadki in zelenih površin predvsem na DO. V 81. členu teži k sprotni sanaciji DO na območjih pridobivanja mineralnih surovin, na že izkoriščenih območjih še aktivnih kopov pa njihovo dokončno sanacijo.

3.3 Zakon o prostorskem načrtovanju (ZPNačrt)

ZPNačrt (ZPNačrt, Uradni list RS, št. 33/07) določa usmeritve, metode dela in predpise na področju prostorskega načrtovanja. Zakon opredeljuje temeljne določbe prostorskega načrtovanja, določa vrste prostorskih aktov, opremljanje stavbnih zemljišč in komunalni prispevek, informacijski sistem, prikaz stanja prostora, prehodne in končne določbe. V nadaljevanju so predstavljeni nekateri pomembni pojmi in usmeritve, ki jih navaja ZPNačrt.

Državni prostorski akti so SPRS, prostorski red Slovenije in državni lokacijski načrti.

V 2. členu navaja, da je degradiran prostor: »... del naselja oziroma območje zunaj naselja, v katerem so zmanjšane tehnične, prostorsko oblikovalske, bivalne, gospodarske, socialne, kulturne in ekološke razmere do stanja neuporabnosti in je prenova za oživitev nujna oziroma je območje zunaj naselja, na katerem je zaradi človekove dejavnosti ali opustitve le-te prišlo do degradacije in je njegova sanacija nujna.«

V 3. in 6. členu so izpostavljene prostorske usmeritve v razvoj in izkoriščanje DO, saj je posege v prostor in prostorske ureditve treba načrtovati tako, da se med drugim omogoča tudi sanacijo degradiranega prostora. Prostorski razvoj se usmerja in načrtuje na prostih, degradiranih in nezadostno izkoriščenih površinah znotraj obstoječih naselij, pri čemer ima prenova prednost pred novogradnjo.

3.4 Zakon o varstvu okolja (ZVO-1)

Zakon o varstvu okolje (ZVO-1, Uradni list RS, št. 41/04) ureja varstvo okolja pred obremenjevanjem kot temeljni pogoj za trajnostni razvoj in v tem okviru določa temeljna načela varstva okolja, ukrepe varstva okolja, spremljanje stanja okolja in informacij o okolju, ekonomske in finančne instrumente varstva okolja, javne službe varstva okolja in druga z varstvom okolja povezana vprašanja.

Pojem degradacije po ZVO-1 se bolj osredotoča na okoljsko degradacijo. Na podlagi 24. člena velja, da lahko vlada del okolja ali posamezno območje s predpisom določi kot degradirano okolje, če je na podlagi meril, ki jih določi sama, razvrščeno v razred ali stopnjo največje obremenjenosti ali kadar obstaja tveganje, da bo raven onesnaževal presegla eno ali več alarmnih vrednosti. Mejne vrednosti so predpisane in v sodelovanju z občino, na območju katere je DO, se določi program ukrepov za izboljšanje kakovosti okolja ali njegovih delov.

3.5 Zakon o kmetijskih zemljiščih (ZKZ)

Zakon o kmetijskih zemljiščih (ZKZ, Uradni list RS, št. 71/11) obravnava sanacijo DO, kjer je prisotno onesnaženje ali so poškodovane vrhnje plasti zemlje. Ta območja prekrijemo z rodovitno zemljo, ki nastane kot odpadni material pri gradbenih posegih. To opisuje predvsem v 9. členu, kjer navaja:

»Rodovitna zemlja po tem zakonu je material površinskega sloja tal, ki zaradi fizikalnih, kemičnih in mikrobioloških lastnosti omogoča rast rastlin in jo je treba varovati pred trajno izgubo.

Rodovitna zemlja, odrinjena pri gradbenih posegih, se uporabi za izboljšanje kmetijskih zemljišč, urejanje javnih zelenih površin ali sanacijo DO, razen kadar se rodovitna zemlja uporabi za ureditev okolice objekta, zaradi gradnje katerega je bila odrinjena.

Vlada določi obvezna pravila ravnanja z rodovitno zemljo v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo okolja.«

3.6 Zakon o rudarstvu (ZRud-1)

Določa pogoje za iskanje, raziskovanje, izkoriščanje vseh vrst mineralnih surovin in pogoje za opustitev njihovega izkoriščanja in zagotavljanja varstva in zdravja pri izvajanju teh del (ZRud-1, Uradni list RS, št. 14/14).

DO se dotika predvsem v zvezi s saniranjem nedovoljenih in opuščanih izkopov. V 2. členu določa sanacijska rudarska dela kot dela, ki so namenjena opustitvi izkoriščanja mineralnih surovin s sanacijo degradiranega okolja, povzročenegega z rudarskimi deli in vzpostavitvi pogojev za novo rabo prostora. Sanacija nelegalnega kopa pa je izvedba del z namenom, da se zaradi nezakonitih rudarskih del na prizadetem območju v največji možni meri vzpostavi prejšnje stanje, tako da to območje znova dobi s prostorskim aktom zahtevane oziroma zaželeno lastnosti. Ob tem velja omeniti, da je načrt sanacije obvezen del tehnične dokumentacije za pridobitev dovoljenja.

3.7 Regionalni razvojni program za Koroško razvojno regijo 2014-2020

»Regionalni razvojni program za Koroško razvojno regijo 2014-2020 (2014) je temeljni programski dokument regije in hkrati povezovalni dokument s programi na nacionalni ravni. Na podlagi ocene stanja opredeljuje razvojne prednosti in priložnosti regije, razvojno vizijo in strateške cilje, razvojne prioritete ter finančni okvir za izvedbo programa.«

Program se dotika tudi DO, saj je sanacija teh tudi v interesu razvoja regije, izboljšanja okoljskih razmer, povečanja delovnih mest ipd. Do konca programa leta 2020 je predvidena sanacija 4 območij. Ostale prioritete naloge in usmeritve glede DO navedene v poročilu so:

- sanacija ter revitalizacija DO
- prednost degradiranih površin pred novogradnjami
- aktivnosti na DO

V programu je zapisano, da je projekt CRP identificiral DO v Sloveniji, katerih minimalna površina je 1 ha. Med njimi ni nobenega na Koroškem, kar je bila verjetno napaka v popisovanju. Slednja trditev v programu ne drži, ampak območje ni bilo vključeno v popis. Ravno tako je na Koroškem nekaj DO, ki so manjša kot 1 ha (industrijska območja, odlagališča komunalnih odpadkov brez okoljskih dovoljenj ali v zapiranju). Izpostavljena je bila tudi težava, da v regiji ni sistematične evidence DO. Za prihodnost pa je navedeno, da bo nove investicije potrebno usmerjati tudi na trenutna DO in iskati nove vsebine teh območij.

Še večji poudarek pa je na reševanju okoljske degradacije. »Na podlagi Odloka o območjih največje obremenjenosti okolja in programu ukrepov za izboljšanje kakovosti okolja v Zgornji Mežiški dolini se v zgornji Mežiški dolini izvaja dolgoletna sanacija DO s povečano obremenjenostjo okolja s svincem. Izvajanje ukrepov se predvideva do leta 2022. Kot ugotavlja Zavod za zdravstveno varstvo Ravne na Koroškem v Poročilu o izvajanju programa ukrepov za izboljšanje kakovosti okolja v Zgornji Mežiški dolini v letu 2012 (Poročilo o izvajanju programa ..., 2012), je bil od začetka izvajanja ukrepov dosežen že precejšen napredek, vendar problem še zdaleč ni rešen. Posebno pozornost bo potrebno posvetiti remediaciji onesnaženih tal, na kar opozarjajo tudi strokovnjaki (Sanacijski ukrepi ..., 2013), v sanacijo vključiti zasebna zemljišča ter iskati možnosti za problem kmetovanja v onesnaženem okolju.«

4 METODA DELA

Pri evidentiranju DO smo se opirali na metodologijo dela razvito v okviru projekta CRP 2016 (Lampič s sod., 2016). Metodologijo dela smo prilagodili potrebam diplomske naloge.

Velikostni kriteriji in tipi DO pa so bili podobni kot pri projektu CRP 2016. Minimalna predpisana velikost območij v projektu je znašala 0,5 ha oz. 0,2 ha v mestnih naseljih. V našem primeru je bila spodnja meja 0,2 ha ne glede na lego DO.

CRP 2016 je vseboval 12 osnovnih tipov degradacije, ki jih nismo spreminjali:

- DO kmetijske dejavnosti (Praviloma gre za območja nekdanjih kmetijskih farm, z objekti za rejo živine, skladiščenje pridelkov in krme, predelavo pridelkov, ...)
- DO javnih storitev (Sem uvrščamo območja, kjer se je predhodno odvijala javna dejavnost, ali so objekti namenjeni tej dejavnosti pa niso ustrezno izkoriščeni. Najbolj pogosto so to izobraževalne, kulturne, verske, javne, zdravstvene ustanove.)
- DO storitvenih dejavnosti (Območja, kjer se je predhodno odvijala javna dejavnost, ali pa so objekti namenjeni tej dejavnosti in niso izkoriščeni.)
- DO turistične, športnorekreacijske in športne dejavnosti (Območja s pripadajočimi objekti in zemljišči, ki so nekdanj pripadala ali bila namenjena turistični ali športni dejavnosti.)
- DO industrijskih in obrtnih dejavnosti (Območja, kjer je prevladovala ali prevladuje industrijska ali obrtna dejavnost.)
- DO obrambe, zaščite in reševanja (Pod njih prištevamo območja, ki so namenjena potrebam obrambe zaščite in reševanja. To so vojašnice, skladišča, vadbeni poligoni, strelišča in podobna območja)
- DO pridobivanja mineralnih surovin (Raznoliko območje, kamor uvrščamo kamnolome, peskokope, rudnike, ... Zapuščena območja tega tipa so pogosto pereč okoljski problem.)
- DO infrastrukture (Pod to kategorijo uvrščamo objekte in naprave, ki služijo prometu, GJI in razna odlagališča odpadkov.)
- DO prehodne rabe (Je zelo specifična skupina, saj vanjo spadajo prazna in opuščena območja, ki še nikoli niso bila ali še niso v funkciji, ali so v fazi spreminjanja funkcije. Lahko so tudi območja na katerih se odvija začasna raba. So primeri začetnih investicij in območij, ki so z neko predhodno rabo v fazi spreminjanja funkcije. Zelo pogosti so primeri začasnih parkirišč in nedokončanih gradbišč.)
- DO za bivanje (Površine namenjene bivanju, pogosto so to stara, propadajoča naselja ali nedokončana, ki nimajo zasedenih vseh stanovanjskih kapacitet.)

- DO starega mestnega ali vaškega jedra (V ta območja lahko sodijo tudi zaključeni kompleksi starih mestnih ali vaških jeder, kjer gre praviloma za preplet bivanjske funkcije z drugimi, vendar je te funkcije zaradi prepleta nesmiselno ločevati. Ločili smo DO starega mestnega jedra in DO starega vaškega jedra.)
- DO zelenih in drugih javnih površin (Pod njih uvrščamo območja zelenih površin, ki so slabo vzdrževana ter premalo opremljena in ne služijo več prvotni funkciji. Primeri teh DO so večinoma zanemarjeni vrtički, nevzdrževani parki ipd.)

Popisovalci v projektu CRP 2016 so izvajali še naslednje aktivnosti, ki v našem primeru niso bile izvedene:

- sestanki s predstavniki občin z namenom pridobitve informacij o že znanih DO
- pridobitev podatkov o parcelah in njihovih lastnikih, ki se nahajajo na DO
- vnašanje podatkov o DO v aplikacijo, kjer se ustvarja evidenca

Delo je bilo izvedeno v več korakih, ki so opisani v nadaljevanju:

Izobraževanje

Za popis DO v okviru projekta CRP 2016 je bilo izvedeno izobraževalno predavanje na UL, Filozofski fakulteti, oddelku za geografijo. Seznanjeni smo bili z vsebino popisnih obrazcev, tipi in podtipi degradacije in delom s programskim orodjem. Popisovalci, ki so bili del projekta so za namene projekta imeli še predvidena srečanja s predstavniki občin in pa vnašanje podatkov v vnaprej pripravljene podatkovne baze. Slednji nalogi sta v naši diplomski nalogi izpuščeni.

Priprava podatkov

Pred terenskim obiskom smo poiskali morebitna DO s pomočjo državnih ortofoto posnetkov (DOF). To smo storili s pomočjo prostorskih informacijskih sistemov (Geopedia, Google Earth). Območja je mogoče hitro identificirati saj zaradi barve in teksture odstopajo od naravne vegetacije. Nato smo poiskali koristne podatke glede posameznih območij. To je večinoma vsebovalo iskanje morebitnih razvojnih in občinskih načrtov za saniranje, novice o odkupu ipd.. Navedene so bile tudi še sprejemljive velikosti območij za popis, ki niso smele biti manjše od zgoraj navedenih vrednosti. Zato je bilo potrebno oceniti še velikost območij s pomočjo satelitskih posnetkov.

Terenski obisk območja

Na terenu smo popisali DO s pomočjo popisnega lista (Priloga A). Popis je vključeval identifikacijo problemov in možnosti sanacije DO. Izvajal se je na območju Koroških občin, vendar pa v diplomsko nalogo niso bila vključena vsa DO, ampak smo želeli odkriti predvsem različne tipe DO in različne vrste degradacij. Glavne vsebine popisnega lista so:

- ID (delovni ID smo izbrali sami in je nedvoumno definiral vsako območje)
- lokacija (regija, katastrska občina, naselje, mestno naselje)
- tip DO (izbrali smo tip in morebiten podtip območij, ki so bili podani v projektu CRP)
- prisotnost objektov, opuščenost, vzdrževanost DO (stanje smo ocenili na terenu)
- lastništvo (ker nismo imeli vpogleda v zemljiško knjigo smo lahko predvidevali ali poiskali podatke na internetu in v člankih)
- sum na okoljsko in socialno degradacijo (sum smo podali na terenu ob ogledu območij)
- razvojni načrti in razvojne ovire občine (ker nismo obiskali predstavnikov občin smo te podatke pridobil v raznih člankih in občinskih načrtih)
- časovna dimenzija sanacije (podali smo jo le, če so bili jasno podani načrti, te smo poiskali v raznih načrtih in pa povprašali prebivalce na terenu)
- splošni opis problema (celovit opis problema, ki vključuje razloge za nastanek DO, težave, morebitno javno mnenje in rešitve, ...)

Obdelava podatkov

Izbrana DO smo grafično prikazali. Prikazani sta makrolokacija (slika 5) in mikrolokacija (pri posameznih primerih) v prostoru. Določili smo mejo DO. Mejo smo določili po mejah parcel, v kolikor pa celotna parcela ni del DO smo mejo tega določili na podlagi ortofota in terenskega ogleda. Površino območja smo določili grafično v programskem orodju ArcMap 3.0 (Esri).

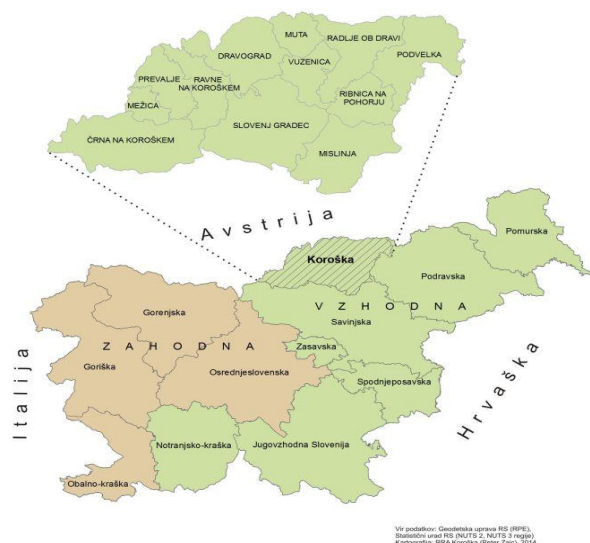
5 REZULTATI

5.1 Opis območja

Koroška obsega območje Mežiške, Dravske in Mislinjske doline. Svet je večinoma hribovit, vendar pa ob robovih posega tudi v gorska območja, ki jih sestavljajo pogorja Pohorja, Kamniško - Savinjskih Alp in Karavank. Leži na severu Slovenije, na meji z Avstrijo. Območje ima bogato kulturno in gospodarsko preteklost. Slednjo sta zaznamovala predvsem rudarstvo, ki je bilo skoraj 4 stoletja prisotno v Mežiški dolini in fužinarstvo, ki se je razvilo v obsežno železarsko industrijo na območju Raven. Statistično regijo sestavlja območje 12 občin: Črna na Koroškem, Mežica, Prevalje, Ravne na Koroškem, Dravograd, Slovenj Gradec, Mislinja, Muta, Vuzenica, Podvelka, Radlje ob Dravi in Ribnica na Pohorju (slika 4). Skupni statistični podatki v primerjavi s Slovenijo so navedeni v preglednici 2. Evidentirani primeri DO so se nahajali na območju Mežiške doline, Dravograda in Slovenj Gradca (slika 5).

Preglednica 2: Primerjava Koroške regije s Slovenijo (vir: SURS, 2016)

Podatki (1.1.2016)	Koroška	Slovenija
Površina (km ²)	1.041	20.273
Število prebivalcev	71.390	2.064.188
Gostota prebivalstva (preb./km ²)	68,6	101,8
Naravni prirast (na 1000 preb.)	0,8	1,1 (2015)
Povprečna mesečna bruto plača na osebo (EUR)	1.427	1.560
Stopnja registrirane brezposelnosti (%)	13,0	12,9

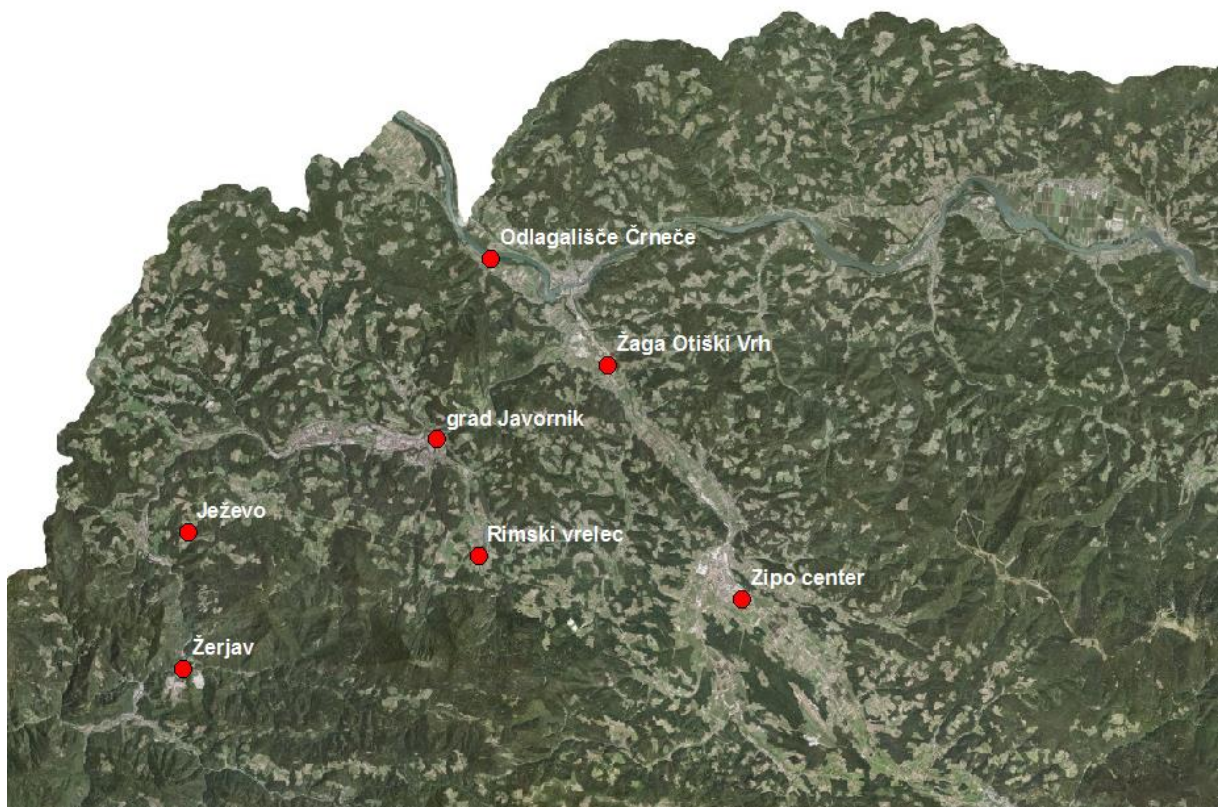

Vir podatkov: Geodetska uprava RS (RPPE), Statistični urad RS (SURS) 2. kvarta 2014. Kartografija: RRA Koroška (Peter Zup), 2014

Slika 3: Prikaz Koroške regije (Vir: <http://www.rra-koroska.si/si/regionalni-razvoj/koroska-regija>, pridobljeno 8. 5. 2016)

5.2 Predstavitev degradiranih območij

DO (slika 5) se nahajajo enakomerno razporejena po zahodnem delu koroške statistične regije in vsako predstavlja svoj tip funkcionalne degradacije. Regija nima velikih mestnih središč, zato ni presenetljivo, da se večina teh območij nahaja na periferiji in podeželju. Izjemi sta zgolj grad Javornik in Zipo center, ki ležita bližje samemu centra mesta. Vsa območja ležijo v neposredni bližini ceste, zato imajo tudi urejen dovoz.

Slika 4: Prikaz DO (DOF, 2011)

5.2.1 DO pridobivanja mineralnih surovin

V projektu CRP 2016 je celoten tip DO za pridobivanje mineralnih surovin zelo raznolik, zato so še štirje podtipi, in sicer:

- DO rudnika
- DO kamnoloma, peskokopa
- DO gramozne jame
- ostala DO pridobivanja mineralnih surovin

Peskokop Ježevo

Nahaja se na območju občine Mežica, dostop do kamnoloma je preko makadamske ceste, ki teče skozi hribovito podeželje.

Območje je pretežno opuščeno, saj ni vidne redne aktivnosti. Prisotne pa je nekaj mehanizacije, kar kaže na občasno aktivnost. Na območju peskokopa ni prisotnih ostalih objektov (slika 6). Kljub temu, da je peskokop v zasebni lasti, ima občina v odloku o OPN (Uradni list RS, št. 55/2013) predvideno njegovo sanacijo. Delno je na območju predvideno odlaganje gradbenih odpadkov, delno pa se območje nameni za območje stavbnih zemljišč.

Slika 5: Peskokop Ježevo (Vir: Mikl)

Preglednica 3: Pregled stanja - Ježevo

Peskokop Ježevo	
Površina	1,21 ha
Prisotnost objektov	ne
Opuščenost	pretežno opuščeno (50-99 %)
Vzdrževanost/stanje	dobro vzdrževano
Socialna degradacija - sum	ne
Okoljska degradacija - sum	da (vegetacija, površje, tla)
Podrobnejša namenska raba	območja okoljske infrastrukture

5.2.2 DO storitvenih dejavnosti

V tip DO storitvenih dejavnosti se uvrščajo predvsem območja in objekti poslovne, storitvene, trgovske dejavnosti in območja tehnoloških parkov.

Zipo center

Ob eni izmed mestnih vpadnic v Slovenj Gradec se nahaja nekdanji Zipo center (slika 7), kjer je bila v preteklosti trgovina. Leta 2012 je izbruhnil požar, ki je stavbo uničil. Objekt je pretežno opuščeno, saj je v manjšem delu še vedno obratujoč lokal, medtem, ko je območje nekdanje trgovine povsem zapuščeno in potrebno obnove. Občina center prodaja vendar je problem v visoki odkupni ceni za morebitne vlagatelje.

Slika 6: Zipo center (Vir: Mikl)

Preglednica 4: Pregled stanja - Zipo center

Zipo center	
Površina	0,53 ha
Prisotnost objektov	da
Opuščenost	pretežno opuščeno (50-99 %)
Vzdrževanost/stanje	slabo vzdrževano
Socialna degradacija - sum	ne
Okoljska degradacija - sum	ne
Podrobnejša namenska raba	/

5.2.3 DO turistične, športnorekreacijske in športne dejavnosti

So območja z objekti in pripadajočim funkcionalnim zemljiščem, namenjenim turistični, športni ali rekreacijski dejavnosti. Najbolj pogosti so zapuščeni bazeni, hoteli, gostišča, smučišča, ...

Rimski vrelec

Nekdanje zdravilišče se nahaja v naselju Kotlje v občini Ravne na Koroškem (slika 8). Objekti so zapuščeni od leta 1996 in danes so na njih prisotni znaki vandalizma, odpadki in poškodovanost, kar so kriteriji na podlagi katerih lahko utemeljeno sumimo na pojav socialne degradacije.

Objekti so v zasebni lasti, saj je občina leta 2012 prodala objekt zasebnemu lastniku. Ker se le ta ni držal rokov za izvedbo obnove, je danes Rimski vrelec v postopku vrnitve občini. Občina želi objekt prodati resnemu investitorju z namenom revitalizacije za turistične namene. Namenska raba območja

Slika 7: Rimski vrelec (Vir: Mikl)

Preglednica 5: Pregled stanja - Rimski vrelec

Rimski vrelec	
Površina	0,33 ha
Prisotnost objektov	da
Opuščenost	povsem opuščeno
Vzdrževanost/stanje	ni vzdrževano
Socialna degradacija - sum	da (vandalizem, poškodovanost stavb, nesnaga)
Okoljska degradacija - sum	ne
Podrobnejša namenska raba	površine za turizem

5.2.4 DO industrijskih in obrtnih dejavnosti

Pod tip DO industrijskih in obrtnih dejavnosti spadajo nekdanji industrijski oz. večji obrtni obrati s pripadajočimi zemljišči, zraven spadajo tudi razna skladišča.

Žaga Otiški Vrh

Velik kompleks se nahaja ob glavni cesti Slovenj Gradec - Dravograd, v naselju Šentjanž pri Dravogradu (slika 9). Čeprav na objektih ni vidnih znakov fizične degradacije in so le ti v dokaj dobrem stanju je območje degradirano, saj je od leta 2012 podjetje v stečaju in se na tem območju ne opravlja dejavnosti.

Kompleks so nekajkrat poizkusili prodati na dražbi, vendar neuspešno, zato kompleks še vedno sameva in išče kupca.

Slika 8: Žaga Otiški Vrh (Vir: Mikl)

Preglednica 6: Pregled stanja - Žaga Otiški Vrh

Žaga Otiški Vrh	
Površina	16,11 ha
Prisotnost objektov	da
Opuščenost	povsem opuščeno
Vzdrževanost/stanje	dobro vzdrževano
Socialna degradacija - sum	ne
Okoljska degradacija - sum	ne
Podrobnejša namenska raba	območja proizvodnih dejavnost

5.2.5 DO infrastrukture

Tudi DO infrastrukture je dokaj široko, zato je razdeljeno na naslednje podtippe:

- DO prometne infrastrukture (ceste, parkirišča, terminali, železnice, mejni prehodi, ...)
- DO okoljske infrastrukture (odlagališča odpadkov, zapuščene čistilne naprave, ...)
- DO ostale gospodarske javne infrastrukture (ostala GJI)

Odlagališče odpadkov Črneče

Leži ob cesti Dravograd - Libeliče, v občini Dravograd. Odlagališče so zaprli leta 2009 na podlagi Uredbe o odlaganju odpadkov na odlagališčih (Uradni list RS, št. 61/2011). Občina je morala zato zagotoviti nove lokacije za odvoz odpadkov, ki ustrezajo zakonodaji, smetišče pa je bilo tudi izpraznjeno (JKP Dravograd, 2016). Območje je danes manjša planota (slika 10), ki ima še vedno skromno vegetacijo, prekrita je s kamenjem in zemljo, obdana pa z gozdom in ograjo. Zaradi nekdanje dejavnosti lahko tukaj tudi upravičeno sumimo na prisotnost okoljske degradacije.

Slika 9: Odlagališče Črneče (Vir: Mikl)

Preglednica 7: Pregled stanja - odlagališče Črneče

Odlagališče Črneče	
Površina	1,35 ha
Prisotnost objektov	enostavni, hitro odstranljivi
Opuščenost	povsem opuščeno
Vzdrževanost/stanje	dobro vzdrževano
Socialna degradacija - sum	ne
Okoljska degradacija - sum	da (vegetacija, površje, tla, voda)
Podrobnejša namenska raba	območja okoljske infrastrukture

5.2.6 DO za bivanje

To so območja, ki so namenjena predvsem bivanju, srečamo zelo različne oblike degradacije - od čiste fizične do socialne degradacije. Smisel odkrivanja teh območij je v izboljšanju energetske in logistične učinkovitosti, urbanističnega načrtovanja, vzdrževanja, skratka izboljševanju faktorjev, ki vplivajo na kakovost življenja v teh območjih. Tukaj so moteča predvsem nedokončana ali nenaseljena naselja, barakarska naselja, strnjena toda slabo vzdrževana ali opuščena podeželska naselja.

Grad Javornik

Gradove bi lahko uvrščali tudi kot DO turistične dejavnosti, vendar pa je bil grad na Javorniku (slika 11) vedno namenjen zgolj za bivanje. Grad leži v občini Ravne na Koroškem, stoji na vzpetini, ki se dviga nad mestom. Grad počasi propada, je v zelo slabem stanju in popolnoma opuščen. Prisotni so tudi znaki vandalizma. Problem pri obnovi gradu je v finančnih virih in lastništvu. Grad je trenutno v zasebni lasti. Občina želi, da zdajšnji lastnik v njem uredi stanovanja, lastnik nima tega namena. Po pogodbi naj bi ob morebitnem neizpolnjevanju obveznosti grad ponovno prešel v last občine, vendar ga le ta ne želi. (Celin, 2015)

Slika 10: Grad Javornik (vir: delo.si)

Preglednica 8: Pregled stanja - grad Javornik

Grad Javornik	
Površina	0,32 ha
Prisotnost objektov	da
Opuščenost	povsem opuščeno
Vzdrževanost/stanje	ni vzdrževano
Socialna degradacija - sum	da (vandalizem, poškodovanost stavb, nesnaga, slab sloves)
Okoljska degradacija - sum	ne
Podrobnejša namenska raba	osrednja območja centralnih dejavnosti

5.2.7 Okoljska degradacija

Kljub temu, da okoljska degradacija v projektu CRP ni bila posebej navedena kot posebni tip DO, ampak zgolj njen sum kot dodatna opisna možnost, jo je potrebno omeniti, saj je na območju Žerjava zelo izrazita.

Žerjav

Naselje Žerjav (slika 12) se nahaja v občini Črna na Koroškem, ob cesti med Črno in Mežico. Čeprav je celotna Zgornja Mežiška dolina poznana kot območje, kjer je pereča okoljska degradacija, pa je na območju Žerjava ta pojav najbolj izrazit. V Žerjavu je v preteklosti obratovala topilnica, ki je v okolje spuščala velike količine svinca, kar je še danes vidno na vegetaciji, ki je zelo skromna in ima manj zelene barve kot drugje.

Sanacija celotnega območja se izvaja že od leta 2007, ko je vlada izdala odlok o območjih največje obremenjenosti okolja in o programu ukrepov za izboljšanje kakovosti okolja v Zgornji Mežiški dolini (Uradni list RS, št. 119/07). Ukrepi zavzemajo predvsem preplastitve zemlje, asfaltiranje cest, razna čiščenja, ozaveščanja javnosti, ... Izvajanje sanacije je predvideno do leta 2022. (ZZV Ravne, 2012)

Slika 11: Žerjav (vir: Mladina.si, pridobljeno 21. 5. 2016)

Preglednica 9: Pregled stanja - Žerjav

Žerjav	
Površina	ni določljiva
Prisotnost objektov	da
Opuščenost	ni opuščeno (0-10 %)
Vzdrževanost/stanje	dobro vzdrževano
Socialna degradacija - sum	ne
Okoljska degradacija - sum	da (vegetacija, površje, tla, voda, zrak)

6 PRIMERI DOBRIH PRAKS NA OBRAVNAVANEM OBMOČJU

Občine v zadnjem času aktivno sanirajo DO. Ukrepi pri sanaciji teh območij so različni in odvisni od nekdanje dejavnosti. Za DO, kjer je bilo prisotno onesnaženje okolja je sanacija lahko bolj kompleksna in dolgotrajna. Pri ostalih objektih pa se najbolj pogosto srečujemo s prenovo zapuščenih objektov, ozelenitvijo površin, sprememba namenske rabe v zazidljive parcele, ...

Med obiskom terena smo naleteli na nekaj območij, ki so v preteklosti dolgo veljala kot degradirana in so počasi propadala. Danes so ta območja sanirana in tam potekajo nove aktivnosti. Primeri uspešnih sanacij DO iz preteklosti so lahko možni vzori za izvajanje ukrepov sanacije pri aktualnih.

6.1 Smučišče Mežica

V 90-ih letih je smučišče prenehalo z delovanjem. V naslednjih letih je bilo še nekaj neuspešnih poizkusov oživitve smučišča. Od takrat je na smučišču ostala in počasi propadala oprema, ki je ob zaraščanju pobočja razkrivala zelo neprijeten pogled proti območju.

V zadnjih letih je na območju nekdanjega smučišča bilo urejeno eno od treh disk golf igrišč v Sloveniji (slika 13). Košare so postavljene ob progi, medtem, ko objekt, ki je bil v preteklosti postavljen za namene obratovanja žičnice služi kot restavracija in sedež disk golf kluba Mežica. Nekaj ostankov žičnice je sicer še vidnih, vendar so to večinoma stebri.

Slika 12: Območje nekdanjega smučišča v Mežici (Vir: Mikl)

6.2 Rudnik Mežica

Mežiška dolina ima 500-letno zgodovino rudarjenja, z zaprtjem rudnika v Mežici leta 1993 je območje postajalo breme. To velja za objekte, ki so bili v lasti podjetja in rove pod Peco. Vendar pa rudnik s sabo prinaša tudi izjemno kulturno dediščino in turistični potencial, zato je nastalo podjetje Podzemlje Pece, ki ima v ponudbi obisk muzeja v nekdanjih prostorih uprave rudnika v Mežici (slika 14). Veliko rudniških rovvov je sicer zalila voda, vendar pa so rudniški rovi danes del turistične ponudbe, saj služijo kot del pohodniških in kolesarskih poti, v nekaterih delih rovvov pa je mogoča celo vožnja s kajakom.

Slika 13: Rudnik Mežica (vir: dedi.si, pridobljeno 24. 7. 2016)

7 ZAKLJUČEK

V nalogi je predstavljenih 7 različnih tipov DO. Evidentirali smo le po en primer za vsak tip DO in sicer; DO pridobivanja mineralnih surovin, DO storitvenih dejavnosti, DO turistične aktivnosti, DO industrijskih dejavnosti, DO infrastrukture, DO za bivanje in okoljsko degradacijo. Na terenu smo opazili, da obstaja še nekaj manjših območij, ki so bile pod določeno minimalno mejo velikosti (0,2 ha) in bi jih bilo smiselno evidentirati, saj tudi ta območja predstavljajo neizkoriščen prostorski potencial in so estetsko neprivlačna. Med popisom smo zasledili zgolj eno območje večje kot 10 ha (Žaga). Povprečna velikost DO v naši analizi znaša 3,03 ha, torej je velikost naših vzorcev odstopala od vzorcev zajetih pri CRP (5,05 ha). Podrobnih primerjav stanja na Koroškem s Slovenijo v projektu CRP ne moremo delati, saj nismo imeli dovolj velikega vzorca, ki pa je bil še pogojen z izbiro zgolj enega posameznega tipa območja

Največje težave nastajajo predvsem pri sanaciji DO s turistično funkcijo, saj tovrstna dejavnost zahteva velika finančna vlaganja. Občine imajo težave pri iskanju potencialnih vlagateljev, primanjkuje pa jim tudi prave vizije. Položaj otežuje slaba turistična razvitost teh krajev, pomanjkanje dodatne ponudbe ter slaba prometna dostopnost. Vendar je lahko ravno v teh območjih priložnost za obuditev turizma v regiji. Probleme z ostalimi območji (industrijskimi, storitvenimi dejavnostmi, ...) se rešuje uspešneje, predvsem v obliki prodaje ali oddajanja v najem podjetjem in nudenja raznih olajšav preko nižjih prodajnih cen ali najemnin.

Sanacija DO je najboljši način za notranji razvoj urbanih območij. Usmerjanje prostorskega razvoja na DO ter na proste nezazidane površine v naseljih ohranja naravno krajino in kmetijska zemljišča pred spreminjanjem namembnost, kar je ena od prioritetenih nalog prostorskih načrtovalcev. V preteklosti se prostorski razvoj ni usmerjal na DO (kljub tovrstnim usmeritvam v strateških dokumentih kot je SPRS), zato imamo še danes veliko zapuščenih industrijskih kompleksov. Problem pri njihovi sanaciji je v slabem poznavanju stroškov obnove in postopkov revitalizacije. Med obnovo se pogosto razkrijejo nepredvidene težave, zato so cene sanacij pogosto višje kot pri komunalno neopremljenih zemljiščih.

Na državni, regionalni in občinski ravni obstaja zavedanje za problematiko teh območij. Država poizkuša regulirati število DO s pomočjo zakonov, v katerih je čutiti težnjo k prednostni uporabi teh območij. Za nekatere posege v prostor (predvsem rudarske) je predpisan sanacijski načrt kot obvezen del projektne dokumentacije. Državnim usmeritvam sledijo tudi regije, ki obravnavajo DO v regionalnih razvojnih programih. Vendar pa je odgovornost za reševanje te problematike večinoma prenesena na občinsko raven. Največji problem občin je pomanjkanje finančnih sredstev. Območja, ki so v občinski lasti se zato poizkušajo prodati. Težavo predstavlja tudi dejstvo, da ne obstaja popolna in redno vzdrževana evidenca DO na regionalni oz. državni ravni. Koroška regija ni bila vključena v projekt CRP 2011 (Špes s sod., 2011), zato ne obstaja okvirna ocena števila teh območij. Je pa potrebno poudariti, da smo opazili precej dobrih primerov sanacije teh območij.

Naloga je bila zasnovana dokaj kompleksno, saj niso bile izvedene zgolj analize surovih podatkov ampak smo iskali vzroke za trenutna stanja in poizkušali razmisliti o posameznih rešitvah za območja. Tako je bilo tudi razumevanje tega problema bolj celostno.

VIRI

Celin, M. 2015. Gradu Javornik se vsi branijo. <http://www.delo.si/novice/slovenija/gradu-javornik-se-vsi-branijo.html> (Pridobljeno: 5. 5. 2016)

Cvahte, A., Snoj, L. 2011. Geografsko vrednotenje degradiranih območij v izbranih statističnih regijah. Dela 36: 111-122.

EU skladi. 2016. Kohezija do 2020. Evropski strukturni in investicijski skladi. <http://www.eu-skladi.si/portal/sl/ekp/tematska-podrocja/6-tematski-cilji> (pridobljeno 27. 7. 2016)

Ferber, U., Grimski., D. 2002. A report from the Contaminated Land Rehabilitation Network for Environmental Technologies. Poročilo. Dunaj. Umweltbundesamt GmbH: 138 str. <http://www.umweltbundesamt.at/fileadmin/site/umwelthemen/altlasten/clarinet/brownfields.pdf> (Pridobljeno 26. 7. 2016)

Ferber, U., Grimski, D., Millar, K., Nathanail, P. 2006. Sustainable Brownfield Regeneration: CABERNET Network Report. Poročilo. Nottingham. University of Nottingham: 138 str. <http://www.palgo.org/files/CABERNET%20Network%20Report%202006.pdf> (Pridobljeno 23. 7. 2016)

Koželj, J. 1998. Degradirana urbana območja. Ljubljana, Ministrstvo za okolje in prostor, Urad RS za prostorsko planiranje: 252 str.

Ivartnik, M., Pavlič, H., Korošec, G. 2012. Poročilo o izvajanju programa ukrepov za izboljšanje kakovosti okolja v zgornji Mežiški dolini v letu 2012. Poročilo. Zavod za zdravstveno varstvo Ravne: 54 str. <http://www.sanacija-svinec.si/public/por2012.pdf> (Pridobljeno 21. 5. 2016)

JKP Dravograd. 2016. Ravnanje z odpadki. Javno komunalno podjetje Dravograd. <http://www.jkp-dravograd.si/voda/9-dejavnost.html> (Pridobljeno 23. 5. 2016)

Lampič, B., Cigale, D., Krevs, M., idr. 2016. Celovita metodologija za popis in analizo degradiranih območij, izvedba pilotnega popisa in vzpostavitev ažurnega registra. Vmesno poročilo. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta: 50 str.

Mušič, B., Cotič, B. 2013. Upravljanje prenove degradiranih območij. Urbanistični inštitut RS: 20 str.

Odlok o občinskem prostorskem načrtu Občine Mežica. UL RS št. 55/2013: 6314.

Odlok o strategiji prostorskega razvoja Slovenije. UL RS št. 76/2004: 9217.

Regionalni razvojni program za Koroško razvojno regijo 2014-2020. 2014. Dravograd. RRA Koroška d.o.o: 145 str.

Regije v številkah. 2016. Statistični letopis 2016. Ljubljana. Statistični urad Republike Slovenije: 50 str. <http://www.stat.si/dokument/8941/regije-v-stevilkah.pdf> (Pridobljeno 23. 7. 2016)

SURS. 2016. Podatkovni portal SI-STAT. Statistični urad Republike Slovenije.
<http://pxweb.stat.si/pxweb/dialog/statfile2.asp> (Pridobljeno 23. 7. 2016)

Špes, M. 1998. Degradacija okolja kot dejavnik diferenciacije urbane pokrajine. Ljubljana, Inštitut za geografijo: 196 str.

Špes, M., Krevs, M., Lampič, B., idr. 2012. Sonaravna sanacija okoljskih bremen kot trajnostna razvojna priložnost. Zaključno poročilo o rezultatih ciljnega raziskovalnega projekta. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta: 208 str.
<http://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-MZQF8VAL/5094e2d5-daed-4253-a417-f3de39719aa3/PDF> (Pridobljeno 23. 7. 2016)

Strategija prostorskega razvoja Slovenije. 2004. Ljubljana. Ministrstvo za okolje, prostor in energijo: 75 str.

Uredba o odlaganju odpadkov na odlagališčih. UL RS št. 61/2011: 8857.

Uredba o prostorskem redu Slovenije. UL RS št. 122/2004: 14701.

Zakon o kmetijskih zemljiščih. UL RS št. 71/11: 9479.

Zakon o prostorskem načrtovanju. UL RS št. 33/07: 4585.

Zakon o rudarstvu. UL RS št. 14/14: 1373.

Zakon o varstvu okolja. UL RS št. 41/04: 4818.

ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša. 1995. Slovar slovenskega knjižnega jezika. Ljubljana. DZS: 1713 str.

SEZNAM PRILOG

PRILOGA A: Vzorec popisnega lista

A PRILOGA A: Vzorec popisnega lista

Degradirano območje – popisni list

CRP V6-1510 Celovita metodologija za popis in analizo degradiranih območij, izvedba pilotnega popisa in vzpostavitvev ažurnega registra

Terenski zajem podatkov: april – junij 2016 (UL FF)

I. IDENTIFIKACIJA OBMOČJA:

Delovni ID degradiranega območja	ID ki ga generira aplikacija (vnesi naknadno)	Mestno naselje
Ime degradiranega območja		
Ime regije	Ime občine	Ime naselja

Problemsko območje	1	Ni problemsko območje
	2	Območje izvajanja Pomurskega zakona
	3	Začasno problemsko območje z visoko brezposelnostjo (Pokolpje)
	4	Začasno problemsko območje z visoko brezposelnostjo (Zasavje)
	5	Začasno problemsko območje z visoko brezposelnostjo (Maribor s širšo okolico)
	6	Območje izvajanja TNP

II. Popisovalec

Popisovalec:

Informator na občini:		Kontakt:
Datum obiska občine:	Obisk terena 1:	Obisk terena 2:

III. Značilnosti degradiranega območja

Ocenjena površina DO:

Tip DO:		Podtip DO – opredeljen pri štirih tipih:	
1	DO kmetijske dejavnosti	DO pridobivanja mineralnih surovin	
2	DO javnih storitev	7 71	DO rudnika
3	DO storitvenih dejavnosti	7 72	DO kamnoloma, peskokopa
4	DO turistične, športnorekreativne in športne dejavnosti	7 73	DO gramozne jame
5	DO industrijskih in obrtnih dejavnosti	7 74	Ostala DO pridobivanja mineralnih surovin
6	DO obrambe, zaščite in reševanja	DO infrastrukture	
7	DO pridobivanja mineralnih surovin	8 81	DO prometne infrastrukture
8	DO infrastrukture	8 82	DO okoljske infrastrukture
9	DO prehodne rabe	8 83	DO ostale gospodarske javne infrastrukture
10	DO za bivanje	DO prehodne rabe	
11	DO starega mestnega ali vaškega jedra	9 91	DO opuščene gradbišča
12	DO zelenih in drugih javnih površin	9 92	DO značilne prehodne rabe
Leto izgradnje:		DO za bivanje	
5 DO industrijskih in obrtnih dejavnosti		10	DO večstanovanjskih objektov
_____		101	DO eno in dvo-stanovanjskih objektov
10 DO za bivanje _____		10	DO starega mestnega ali vaškega jedra
		101	DO večstanovanjskih objektov
		101	DO eno in dvo-stanovanjskih objektov
		11	DO večstanovanjskih objektov
		111	DO eno in dvo-stanovanjskih objektov
		11	
		111	

Predhodna dejavnost (če aktualno):		Predhodna dejavnost opis, zanimivosti:
1	kmetijska dejavnost	
2	javne storitve	
3	storitvene dejavnosti	
4	turistična, športnorekreacijska dejavnost	
5	industrijska, obrtna dejavnost	
6	obramba, zaščita in reševanje	
7	pridobivanje mineralnih surovin	
8	infrastrukturna dejavnost	
9	bivanje	

Prisotnost objektov

1	da
2	ne
3	enostavni, hitro odstranljivi objekti

Opuščenost DO:		Leto opustitve dejavnosti: _____
1	povsem opuščeno	DO prehodna raba – prisotna začasna raba od leta: _____
2	pretežno opuščeno (50 do 99 %)	
3	delno opuščeno (10 do 50 %)	
4	ni opuščeno (0 do 10 %)	
		Opuščenost - opis:

Vzdrževanost/Stanje DO:		Vzdrževanost oz. stanje DO - opis:
1	ni vzdrževano	
2	slabo vzdrževano	
3	dobro vzdrževano	

Lastništvo DO:		Lastništvo DO – vpis lastnika:
1	zasebno	
2	državno	
3	občinsko	
4	Javno/zasebno	

Socialna degradacija-sum:		Socialna degradacija-sum - opis:
1	prisoten vandalizem, poškodovanost, uničenost zgradb, okolja, nesnaga	
2	zmanjšana varnost, prisotnost kriminala, slab sloves	
3	prisotnost specifičnih etničnih skupine (getoizacija)	

Okoljska degradacija-sum:		Okoljska degradacija-sum - opis:
1	vode	
2	zrak	
3	tla	
4	vegetacija	
5	površje	
6	drugo	

Fizično stanje območja (DO za bivanje, DO mestnih ali vaških jeder):		Stopnja izvedenosti investicije in zasedenost (DO za bivanje, DO industrijskih dejavnosti, zgrajene po letu 2005):
1	problemi s prometno urejenostjo	
3	neustrezna, slabša komunalna opremljenost	
3	odsotnost ali nevdrževanost funkcionalnih zemljišč	
1	zgrajeno, prazno, nenaseljeno	
2	zgrajeno, delno zasedeno/naseljeno	
3	delno zgrajeno, prazno, nenaseljeno	
4	delno zgrajeno, delno zasedeno/naseljeno	

Razvojni načrti občine za DO:		Razvojni načrti DO - opis:
1	imamo že sprejet načrt za območje	
2	imamo načrte, ideje, realizacija pa še ni definirana	
3	nimamo pravih oprijemljivih načrtov, zgolj pobude	
4	nimamo nobenih načrtov, ni nobenih možnosti sprememb, razvoja	

Razvojne ovire DO:		Razvojne ovire DO - opis:
1	lastništvo	
2	finančni viri	
3	sprejemanje ustreznega prostorskega akta	
4	varstveni režimi	
5	drugo	

Časovna dimenzija reaktivacije, sanacije
--

1	v času do 2 leti
2	v času 2 do 5 let
3	v času 5 do 10 let
4	se ne ve, neopredeljeno

Dodatne info občine - opis:

- kratka ocena razmer na področju DO
- navedba ostalih vrst DO, ki jih občina zazna kot problem
- skupni, splošni problemi pri upravljanju
- katere konceptualne rešitve bi morala država ponuditi

Zabeležke, opažanja in komentarji popisovalca: